

Beregnet til
IMDi og AVdir

Dokument type
Rapport

Dato
Januar, 2019

RAPPORT HURTIGSPOR FOR NYANKOMNE FLYKTNINGER

RAPPORT

HURTIGSPOR FOR NYANKOMNE FLYKTNINGER

Oppdragsnavn **Innspill til utarbeidelse av faglige anbefalinger for samarbeid om hurtigspor for nyankomne flyktninger – innspillsseminar
Saksnr 18-03815**

Mottaker **IMDi og AVdir**

Dokument type **Rapport**

Versjon **2.0**

Dato **18.01.2019**

Utført av **Rambøll Management Consulting og Halogen**

Rambøll
Hoffsveien 4
Postboks 427 Skøyen
0213 Oslo

T +47 2252 5903
<https://no.ramboll.com>

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Innledning	2
1.1	Innledende om bakgrunn for seminaret	2
1.1.1	Hurtigspor inn i arbeidslivet for flyktninger	3
1.1.2	Behov for konkretisering av hurtigsporet	3
2.	Viktige innspill	4
2.1	Definisjon av hurtigsporet	4
2.1.1	Hva er hurtigsporet?	4
2.1.2	Hva skiller hurtigsporet fra et ordinært løp i introduksjonsprogrammet?	5
2.1.3	Hva er målet med hurtigsporet?	5
2.1.4	Hvem er målgruppen(e) for hurtigsporet?	5
2.2	Beskrivelse og visualisering av hurtigsporet som tjenestereise	6
2.2.1	Visualisering av en overordnet tjenestereise	6
2.2.2	Beskrivelse av en overordnet tjenestereise	8
2.3	Faglige anbefalinger	10
2.3.1	Faglige anbefalinger for kommunene	10
2.3.2	Faglige anbefalinger for direktoratene	10
2.4	Forslag til verktøy	11
2.4.1	Gruppenes ideer og forslag til verktøy	11
2.5	Forslag til visualisering av verktøy	13

1. INNLEDNING

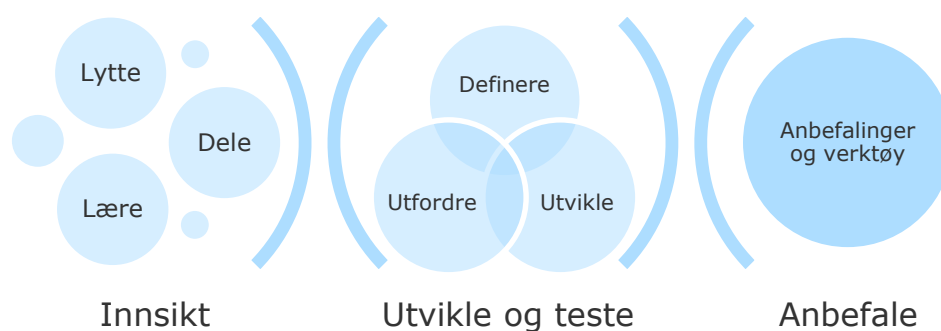
I denne rapporten gis en oppsummering av innspill og erfaringer fra innspillsseminar om hurtigspor i introduksjonsprogrammet. Rambøll og Halogen fasiliterte seminaret på oppdrag for IMDi og AVdir, som hadde til formål å fremskaffe innspill som kunne bidra til konkretisering av hurtigsporet. Fem kommuner og samarbeidende NAV-kontor var invitert til deltakelse, samt representanter for NAV fylke. Følgende var representert:

- Oslo kommune/NAV Grünerløkka
- Drammen kommune/NAV Drammen
- Stjørdal kommune/NAV Verdal
- Haugesund kommune/NAV Haugesund
- Hadsel kommune/NAV Hadsel
- samt NAV Oslo, NAV Nordland, NAV Trøndelag og NAV Hordaland

Det ble lagt opp til erfaringsutveksling gjennom presentasjoner og diskusjoner, og arbeidsoppgaver knyttet til å definere hurtigsporets elementer. Deltakerne jobbet blant annet med brukerreiser for utvalgte *personas* (oppdiktede, men realistiske deltakere til hurtigsporet), aktørkart og ideer for verktøy.

Målet med seminaret var å tydeliggjøre hva hurtigsporet er, hvem som er målgruppen, samt lage et grunnlag for faglige anbefalinger og forslag til verktøy som kan være til nytte for andre som jobber med hurtigsporet. Rambøll og Halogen har sammenstilt og systematisert innspillene fra seminaret. Gruppearbeidene og punkter fra presentasjonene blir presentert bakerst i denne rapporten. Rambøll og Halogen har utarbeidet definisjoner, faglige anbefalinger og verktøy på bakgrunn av innspillene og gruppearbeidene.

Arbeidsmodell i innspillsseminaret

1.1 Innledende om bakgrunn for seminaret

Økt migrasjon, og spesielt en økende andel flyktninger i innvandrerbefolkningen¹, fordrer en god og effektiv integreringspolitikk. I Norge i dag ser vi en overrepresentasjon av innvandrere i gruppen som mottar velferdsytelser og som er undersysselsatte.² I tillegg viser utredninger at innvandreernes kompetanse verdsettes og tas i bruk i for liten grad. Manglende bruk av medbrakt

¹ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/5-prosent-flere-med-flyktningbakgrunn>

² NOU 2017:2. *Integrasjon og tillit: Langsiktige konsekvenser av høy innvandring*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Informasjonsforvaltning.

kompetanse gjør at mange innvandrere føler seg overkvalifisert i jobben sin. Dette viser et behov for å øke samsvaret mellom kvalifikasjoner og jobb.^{3 4} Arbeid er viktig for integrering og samfunnsdeltakelse – og gir positive virkninger både for det enkelte individ og for samfunnet.⁵ Det er derfor et prioritert innsatsområde å sikre deltakelse i arbeidsmarkedet for flyktninger, gjennom kvalifisering og en aktiv integrerings- og arbeidsmarkedspolitik.⁶

For å få til dette er det blant annet behov for å i større grad differensiere innholdet i introduksjonsprogrammet, og iverksette mer målrettede tiltak opp mot ulike målgrupper i programmet, herunder deltakere som vurderes til å stå nærme arbeidsmarkedet.^{7 8}

1.1.1 Hurtigspor inn i arbeidslivet for flyktninger

Hurtigsporet betegner et kortere og tilpasset arbeidsrettet løp i introduksjonsprogrammet, som foregår parallelt med norskopplæring og andre kvalifiserende tiltak.⁹ Et hurtigspor er aktuelt for nyankomne flyktninger med medbrakt kompetanse som er etterspurt og lett å omsette til inntektsgivende arbeid.¹⁰ Målet er å fremskynde flyktingenes utplassering i arbeidslivet ved å bygge på deres medbrakte kompetanser og ressurser. Hurtigsporet setter økt fokus på den arbeidsmarkedsfaglige innsatsen, og tar i større grad bruk av ordinært arbeidsliv som tiltaks- og opplæringsarena enn ordinære løp i introduksjonsprogrammet.¹¹ For å oppnå dette, skal NAV og deres virkemiddelapparat tas i bruk tidlig i løpet. Dette krever et tett samarbeid mellom kommunen (ansvarlig for introduksjonsprogrammet) og NAV om deltakerne.^{12 13} Hurtigsporet bygger på allerede eksisterende ordninger og samarbeidsplattformer, men oppfordrer til tettere samarbeid og tidligere og mer effektiv bruk av virkemidlene til NAV.

1.1.2 Behov for konkretisering av hurtigsporet

Ledere av introduksjonsprogrammet og i NAV har uttrykt usikkerhet rundt hva hurtigsporet skal innebære, hvem målgruppen skal være, og hvem som har ansvar for utvikling og iverksetting av innsatsen.¹⁴ Dette har medført at hurtigsporet per i dag januar 2019 er implementert få steder, og at relativt få personer er identifisert som aktuelle kandidater, til tross for at mange mener det er et godt initiativ. For å legge bedre til rette for samarbeid om etablering og gjennomføring av hurtigsporet, er det dermed behov for å konkretisere elementene i hurtigsporet ytterligere og formidle dette til praksisfeltet.

³ NOU 2017:2. *Integrasjon og tillit: Langsiktige konsekvenser av høy innvandring*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Informasjonsforvaltning.

⁴ <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/hver-fjerde-innvandrer-overkvalifisert-i-jobben>

⁵ Enes, A. W. (2017). *Deltakere i introduksjonsordningen: Veien til en vellykket integrering?* Hentet fra <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/artikler-og-publikasjoner/veien-til-en-vellykket-integrering>

⁶ Regjeringens politiske plattform (2018). <https://www.regjeringen.no/contentassets/e4c3cfd7e4d4458fa8d3d2bb1e43bcbb/plattform.pdf>

⁷ Fafo (2017). Introduksjonsprogram og norskopplæring – Hva virker – for hvem?

⁸ Kunnskapsdepartementet (2018). Integrering gjennom kunnskap. Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/b98e1d0bbe9248cb94e00d1e935f2137/regjeringens-integreringsstrategi-20192022.pdf>

⁹ St. 30 (2015-2016) *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk*

¹⁰ Meld. 9 Rundskriv G-27/2017 – Samarbeid mellom kommunen og Arbeids- og velferdsetaten om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere. <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-oslo-og-akershus/dokument-fmoa/folk-og-samfunn/introduksjonsordningen/rundskriv-g27-2017.pdf>

¹¹ Flyktninger og arbeid. Rapport fra arbeidsgruppe under Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd

¹² St. 30 (2015-2016) *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk*

¹³ Veileder for Arbeids- og velferdsetatens samarbeid med de kommunale introduksjonsprogrammene for nyankomne innvandrere.

<http://docplayer.me/68783124-Veileder-for-arbeids-og-velferdsetatens-samarbeid-med-de-kommunale-introduksjonsprogrammene-for-nyankomne-innvandrere.html>

¹⁴ Proba samfunnsanalyse. Samarbeid NAV-kommune om introduksjonsprogram – En kartlegging. Rapport 2017-11

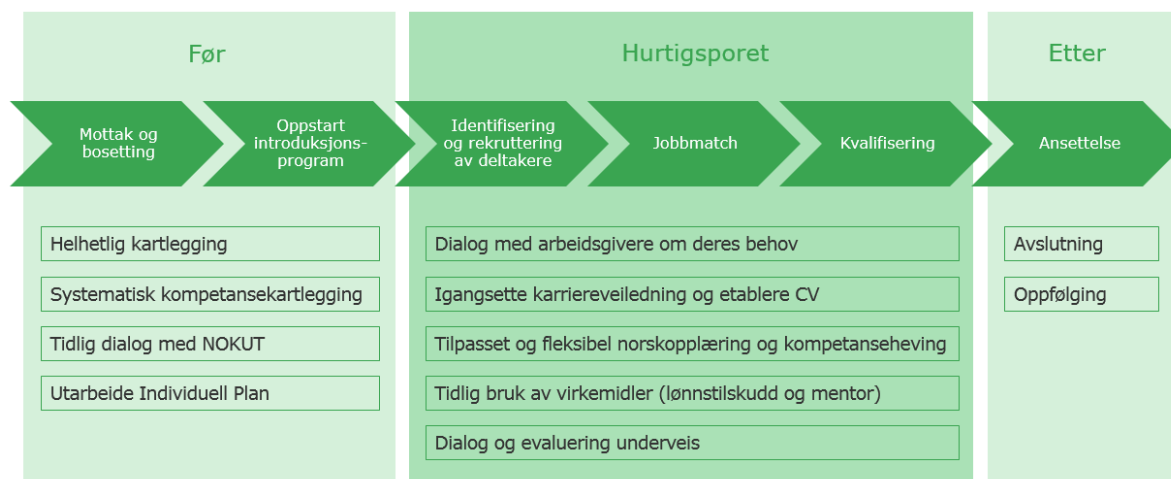
2. VIKTIGE INNSPILL

I dette kapittelet presenteres de viktigste innspillene fra gruppene. Innspillene har vi strukturert og presentert under følgende hovedpunkter:

1. Definisjon av hurtigsporet
2. Beskrivelse og visualisering av hurtigsporet som en tjenestereise
3. Faglige anbefalinger
4. Forslag til verktøy

Innspillene er basert på innspill som er kommet frem og dokumentert i diskusjoner og gruppeoppgaver.

Overordnet kommer det frem at hurtigsporet forutsetter noen grep og aktiviteter som både vil kunne forbedre ordinære løp i introduksjonsprogrammet, og som på enkelte måter skiller seg noe fra ordinære løp. Figuren under illustrerer sentrale aktiviteter i hurtigsporet.

Figuren over er en visualisering og forenkling av innspillene som er kommet frem i prosessen, og som viser sentrale steg og aktiviteter i hurtigsporet. Innspillene er beskrevet nærmere i det følgende.

2.1 Definisjon av hurtigsporet

Innledningsvis i seminaret ble det drøftet hvordan deltakerne forstod hurtigsporet, hva som skiller seg fra ordinært løp, hva som er ambisjoner for hurtigsporet samt hvem som er målgrupper for hurtigsporet. Viktige innspill i disse diskusjonene er oppsummert i det følgende.

2.1.1 Hva er hurtigsporet?

- Et arbeidsrettet løp innenfor introduksjonsprogrammet, der *rask overgang til arbeid* står i fokus.
- Hurtigsporet skal gjøre deltakeren klar for ansettelse i en jobb han/hun har kompetanse innenfor/erfaring med, ved å forberede vedkommende på dette yrket i en norsk kontekst.
- Hurtigsporet består derfor av arbeidsrettede tiltak i regi av NAV valgt på bakgrunn av deltakerens spesifikke kompetanse/erfaring, kombinert med et identifisert behov for arbeidskraft i det lokale arbeidsmarkedet. Forberedelsene til ansettelse vil innebære nødvendig kompetansepåfyll, godkjenning av medbrakt kompetanse, språktrening, og utplassering hos en aktuell arbeidsgiver.

2.1.2 Hva skiller hurtigsporet fra et ordinært løp i introduksjonsprogrammet?

- Tidsaspektet. Målet er å være i arbeid i løpet av kortere tid enn i et ordinært løp i introduksjonsprogrammet. Det er behov for å tidlig kople på NAVs virkemidler og tiltak som lønnskutt og mentor.
- Tidlig dialog med arbeidsgivere. Det forutsettes av arbeidsgiveres behov står sentralt, og danner utgangspunktet for kvalifiseringen. Arbeidsgiveres behov legges også til grunn for å definere hvem som er i målgruppe for hurtigsporet.
- Fokuset. Medbrakt kompetanse og erfaring skal vektlegges i større grad enn deltakerens norskerferdigheter.
- Tiltakene. Tiltakene er tett knyttet opp mot yrket deltakeren har satt seg som mål. Dette innebærer blant annet bruk av ordinært arbeid som opplæringsarena gjennom hurtig utplassering hos en relevant arbeidsgiver og tidlig godkjenning av spesielt uformell og/eller formell kompetanse.
- Samarbeid. Dette fordrer ikke minst et tidlig og tett samarbeid mellom kommunen (ansvarlig for introduksjonsprogram) og NAV. Samarbeidet dreier seg bla. om kartlegging, kontakt med arbeidsgivere og matching av arbeidsgiver og deltaker, samt valg av arbeidsmarkedstiltak i regi av NAV.

2.1.3 Hva er målet med hurtigsporet?

- Bedre bruk av medbrakt kompetanse, forhindre innlåsningseffekter i introduksjonsprogrammet og bedre måloppnåelse i introduksjonsprogrammet.
- Å raskt identifisere flyktninger som har etterspurt kompetanse/erfaringer, og raskt iverksette målrettede og tilpassede tiltak som gjør dem klare for ansettelse i det norske arbeidsmarkedet.
- At flyktninger som har medbrakt kompetanse/erfaring fra arbeid som kan benyttes i Norge, skal komme raskere inn i ordinær jobb, med mulighet for varig tilknytning til arbeidslivet og økonomisk selvstendighet.
- At flyktningene gjennom relevant og målrettet kvalifisering i samarbeid med arbeidsgivere kan fylle et behov i det lokale eller regionale arbeidsmarkedet.
- At flyktningene får norskopplæring parallelt med hurtigsporet, noe som fordrer at kommunene/opplæringsstedet tilbyr fleksible undervisningsopplegg, slik som eksempelvis kveldsundervisning og deltidskurs.

2.1.4 Hvem er målgruppen(e) for hurtigsporet?

Deltakere i introduksjonsprogrammet som har...

- ...medbrakt kompetanse eller arbeidserfaring som kan tas i bruk i det norske arbeidsmarkedet, dvs. kompetanse og erfaringer som kan relateres til arbeid i Norge og som fyller et behov hos arbeidsgivere.
- ...medbrakt utdanning som kan relateres til arbeid i Norge, raskt tilpasses norske arbeidsforhold og fyller et behov hos arbeidsgivere.

og som...

- ...er motivert for å komme raskt i arbeid og gjennomgå nødvendige tiltak for å få til det.
- ...det er mulig å avklare med tanke på dokumentasjon av tidligere utdanning/arbeid, og hva som trengs av godkjenninger, kompetansepåfyll og andre tiltak for å bli ansettelsesklar.

En viktig diskusjon handlet om begrepet «etterspurt kompetanse». Dette ble forstått som behovet for arbeidskraft blant arbeidsgivere i det lokale arbeidsmarkedet, og at dette dermed vil variere fra sted til sted og fra tid til annen. Deltakere med «etterspurt kompetanse» blir dermed deltakere med medbrakt kompetanse og/eller erfaring som samsvarer med arbeidsgiveres konkrete behov.

2.2 Beskrivelse og visualisering av hurtigsporet som tjenestereise

En hovedaktivitet på seminaret innebar at kommunene og NAV-kontorene arbeidet med å tydeliggjøre hvordan de har organisert og gjennomført hurtigsporet lokalt. Denne aktiviteten ble gjennomført som et gruppearbeid der deltakerne arbeidet med en «tjenestereise».

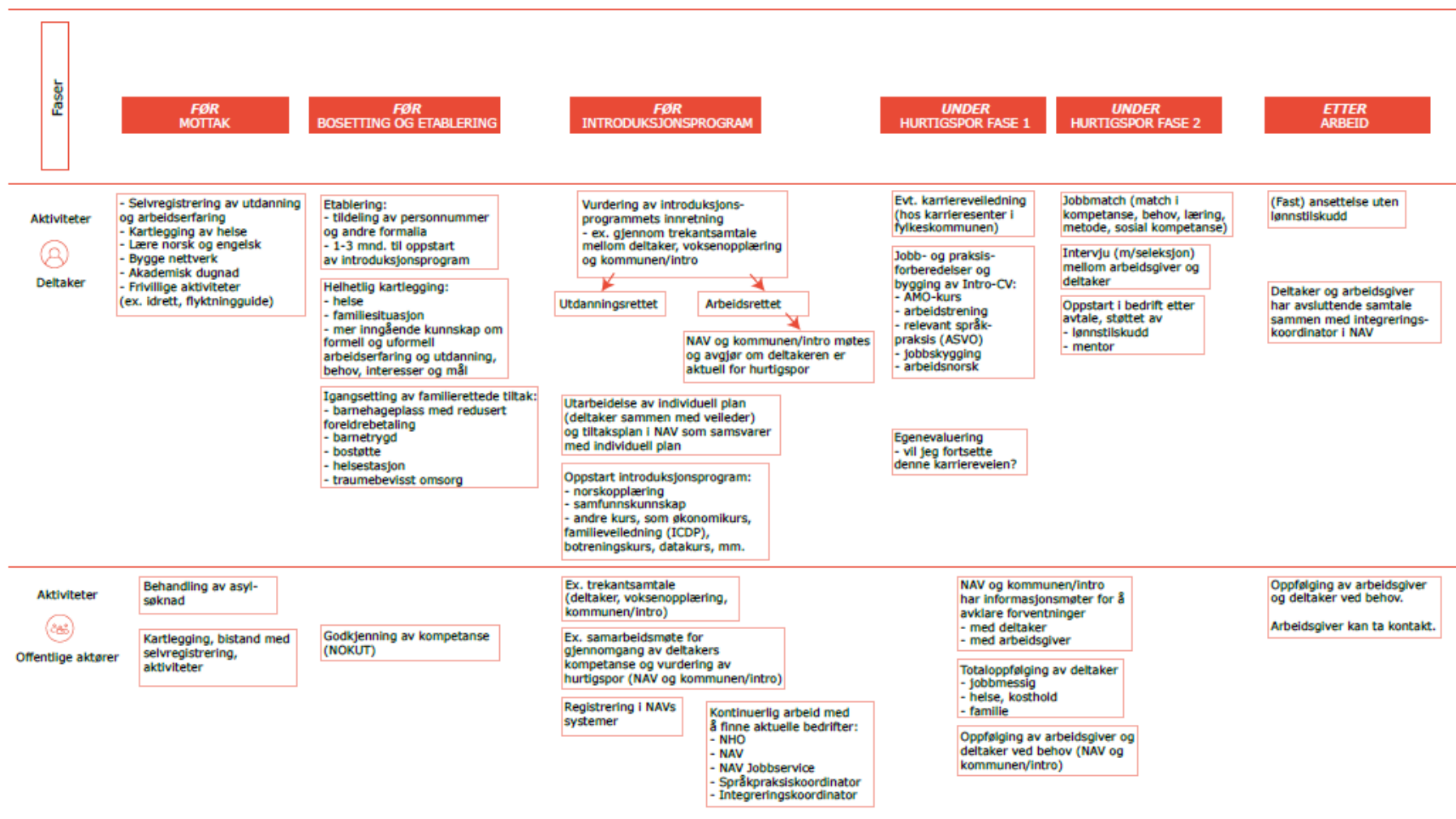
I grupper ble kommunene og NAV-kontorene bedt om å tydeliggjøre aktiviteter for henholdsvis brukere og tjenesteytere i et programforløp, og der aktiviteter skulle plasseres i ulike faser:

- Før: aktiviteter som er før oppstart i hurtigspor og ev. tidlig i forløpet
- Under: aktiviteter som gjennomføres underveis i hurtigsporet
- Etter: aktiviteter som gjennomføres mot slutten og etter hurtigsporet avsluttes

De ulike gruppenes bidrag og tjenestereiser er beskrevet i neste kapittel. I dette kapitlet beskriver og visualiserer vi en overordnet tjenestereise som bygger på de ulike kommunene sine reiser.

2.2.1 Visualisering av en overordnet tjenestereise

En overordnet reise er illustrert på neste side.

2.2.2 Beskrivelse av en overordnet tjenestereise

Før hurtigsporet: asylfase og etableringsfase

Flyktning bosesettes i en kommune og etablerer seg der:

- Flere av arbeidsgruppene oppgir at en omfattende kartlegging er sentralt i etableringsfasen før oppstart av introduksjonsprogram, herunder kartlegging av, kompetanse i form av utdanning, formell og uformell arbeidserfaring, behov og mål, samt helse og familiesituasjon. For å begrense slitasjen på deltakerne, kan det være hensiktsmessig å involvere NAV aktivt allerede i denne fasen, slik at deres kartlegging samordnes med kommunens kartlegging.
- Godkjenning av medbrakt utdanning hos NOKUT og andre instanser som godkjenner lovregulerte og ikke regulerte yrker i Norge, bør starte allerede her. Godkjenning kan også startes i asylmottak før bosetting. I tillegg til ordinær godkjenning, anbefales bruk av UPV ordningen og Kvalifikasjonsvurdering for flyktninger v/NOKUT.

Før hurtigsporet: introduksjonsprogrammet

Flyktning starter i introduksjonsprogram:

- I henhold til introduksjonsloven skal kommunen så raskt som mulig og senest tre måneder etter bosetting tilby plass i introduksjonsprogram til de som er i målgruppen.¹⁵ Ved oppstart av introduksjonsprogrammet avholdes møter for å fastsette innretning og innhold for den enkelte deltaker. En gruppe har foreslått å ha en trekantsamtale mellom deltakeren, voksenopplæringen og kommunen/introduksjonsprogrammet i denne fasen. En annen gruppe foreslår at kartleggingen etterfølges av et samarbeidsmøte mellom NAV og kommunen/introduksjonsprogrammet som tar stilling til om deltakeren er kandidat for hurtigsporet. Det som skjer i denne fasen er en fastsetting av retningen på introduksjonsprogrammet (utdanningsrettet, arbeidsrettet eller hurtigspor), og NAVs kjennskap til arbeidsmarkedet er et viktig element inn i denne vurderingen. Videre møtes programrådgiver/veileder og deltaker for å arbeide med fastsetting av mål og aktiviteter/tiltak som skal inngå i individuell plan.
- Samarbeidsrundskrivet kan leses som et minimumskrav, og lyder slik: «Så tidlig som mulig identifisere deltakere med kompetanse som er etterspurt i arbeidsmarkedet, og som er aktuelle for hurtigspor i regi av Arbeids- og velferdsetaten»¹⁶
- Kandidater til hurtigsporet blir så registrert i NAVs overføringsnotater og ARENA og får en aktivitetsplan innenfor NAV-systemet som samsvarer med individuell plan.
- Deltakeren følger opplæring i norsk og samfunnskunnskap (og evt. andre kurs) parallelt med sine hurtigspor-tiltak. De fleste gruppene forstår det slik at hurtigsporet starter opp raskt etter oppstart av introduksjonsprogrammet og parallelt med disse aktivitetene.
- Kommunen/introduksjonsprogrammet og NAV må samarbeide om å etablere samarbeid med arbeidsliv og arbeidsgivere, og etablere dialog om hva som er arbeidsgiveres behov for kompetanse og forutsetninger for å bidra til raskere integrering av flyktninger i arbeidslivet

¹⁵ I all hovedsak nyankomne flyktninger og deres familiegjenforente med behov for grunnleggende kvalifisering, mellom 18 og 55 år og som har opphold i Norge på grunnlag av innvilget søknad om asyl, overføringsflyktning, mm. Introduksjonsloven § 2 og § 3. Hentet fra: <<https://www.imdi.no/introduksjonsprogram/regler-om-deltakelse-i-introduksjonsprogramet/hvem-kan-delta-i-introduksjonsprogram/>>

¹⁶ Meld. 9 Rundskriv G-27/2017 – Samarbeid mellom kommunen og Arbeids- og velferdsetaten om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere. <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-oslo-og-akershus/dokument-fmoa/folk-og-samfunn/introduksjonsordningen/rundskriv-g27-2017.pdf>

Underveis: hurtigspor fase 1 og 2

Flyktning starter i hurtigspor:

- Aktivitetene innenfor hurtigsporet kan deles inn i to faser. Den første fasen fokuserer på nødvendig kvalifisering som skal til for å nå målet om arbeid innenfor et konkret yrke. Dette kan innebære karriereveiledning, samt bygging av Intro-CV med arbeidstrening, relevant språkpraksis, jobbskygging, opplæring i arbeidsnorsk, AMO-kurs og eventuelle andre praksisforberedelser. Denne delen konkluderes med en egevaluering fra deltakeren, som må reflektere over hvorvidt den påbegynte karriereveien er noe han/hun vil fortsette med.
- Andre fase i hurtigsporet går ut på å finne en jobbmatch. NAV arbeider kontinuerlig med å finne aktuelle bedrifter, samt med å identifisere matcher mellom arbeidsgivernes behov og deltakernes kompetanser.
- Når man har funnet en jobbmatch holder NAV og kommunen/introduksjonsprogrammet et møte med aktuell(e) arbeidsgiver(e) og et møte med den aktuelle deltakeren, for å avklare forventninger. Prosessen med å finne jobbmatch kan også innebære jobbintervju mellom arbeidsgiver og deltaker, og ev. seleksjon som etterfølges av oppstart i bedrift etter avtale. Dette arbeidsforholdet støttes gjerne med arbeidsmarkedstiltak i regi av NAV som lønnstilskudd og ev. mentor. NAV og kommunen/introduksjonsprogrammet følger opp både arbeidsgiver og arbeidstaker kontinuerlig underveis i ansettelsesforholdet.
- Hurtigsporet avsluttes idet deltakeren har fått ansettelse uten lønnstilskudd. For mange kan dette innebære en permisjon fra introduksjonsprogrammet, for eksempel fordi den obligatoriske opplæringen ikke er fullført. Ved ansettelse avsluttes hurtigsporet og arbeidsgiver og arbeidstaker burde ha en avsluttende samtale med integreringskoordinator i NAV. De kan imidlertid følge opp arbeidsgiver og arbeidstaker også i tiden etter ansettelse.

Etter hurtigsporet: arbeid

Flyktning avslutter hurtigspor:

- Gruppene har vektlagt at hurtigsporet avsluttes med (fast) ansettelse av deltakeren, uten bruk av lønnstilskudd.
- Gruppene vektlegger viktigheten av oppfølging av deltaker og arbeidsgiver etter avsluttet hurtigspor. Dette innebærer også at arbeidsgiver har mulighet til å ta kontakt med kommune/introduksjonsprogram og NAV ved behov.
- Deltakeren kan ta permisjon fra introduksjonsprogrammet dersom det ikke har gått to år før ansettelsen finner sted.

2.3 Faglige anbefalinger

2.3.1 Faglige anbefalinger for kommunene

- ✓ **Det må etableres tydelige avtaler og rutiner lokalt for samarbeid som skal ligge til grunn for hurtigsporet**
 For å sikre et tett samarbeid, forankring og eierskap hos partene som arbeider med hurtigsporet, burde det utarbeides forslag til samarbeidsavtaler lokalt, mellom kommunen/introduksjonsprogram og NAV, kommunen/introduksjonsprogram, NAV og arbeidsgiverorganisasjoner lokalt, og kommunen/introduksjonsprogram, NAV og arbeidsgivere. Videre kan samarbeidet mellom kommunen/introduksjonsprogram og NAV understøttes av tydeligere rutinebeskrivelser. Det bør derfor utarbeides forslag til rutinebeskrivelser som tydeliggjør hvem som har ansvar for hvilke oppgaver på utøvernivå (ikke bare ledernivå). Samarbeidsavtaler må tydeliggjøre hva som er de ulike partenes roller og ansvar i gjennomføring av hurtigsporet. Lokale avtaler bør bygge videre på føringer og erfaringer som allerede foreligger i samarbeidsrundskrivet G-27 2017.¹⁷ Det foreligger også en samarbeidserklæring mellom Regjeringen og partene i arbeidslivet.¹⁸ Diskusjonene under innspillseminaret tyder på at det er behov for å forankre og overføre samarbeidserklæringen til en lokal kontekst i norske kommuner og fylker.
- ✓ **Det må legges til rette for norskopplæring parallelt med hurtigsporet**
 For å sikre at det legges til rette for norskopplæring parallelt med hurtigsporet, må kommunal norskopplæring/voksenopplæringen kobles på i både samarbeidsavtaler og i gjennomføring av hurtigsporet.
- ✓ **Det må etableres og legges til rette for god kommunikasjon og dialog**
 For å forhindre dobbeltarbeid og slitasje på den enkelte deltaker, samt for å sikre rask igangsetting av målrettede tiltak, er det også behov for å samkjøre kommunens/introduksjonsprogrammets og NAVs kartlegging av deltakerne. Det er behov for tidlig dialog med arbeidsgivere for å identifisere hva som er deres behov for kompetanse, og som kan legges til grunn for identifisering av målgrupper og aktuelle deltakere i hurtigsporet.
- ✓ **Det må legges til rette for brukermedvirkning i utarbeidelse og oppfølging av individuell plan**
 For å sikre deltakerens medvirkning og eierforhold til individuell plan, er det behov for å arbeide med denne på en tilgjengelig og gjerne visuell måte. Det er viktig med et helhetlig perspektiv i samtale med deltakere, for å fange opp hva som skal til for at de skal kunne nå sine mål (f. eks. familie, ressurser, m.m.). Det bør gjennomføres jevnlig evaluerings- og statusmøter for å følge opp deltakerens progresjon og utvikling.

2.3.2 Faglige anbefalinger for direktoratene

- ✓ **Det bør etableres systemer og prosesser som understøtter samhandling og helhet.**
 I dag opplever gruppene at ulike fagsystemer står til hinder for et smidig samarbeid om deltakerne. Dermed burde man vurdere å sikre tilgang til samme fagsystemer, samt

¹⁷ <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-oslo-og-akershus/dokument-fmoa/folk-og-samfunn/introduksjonsordningen/rundskriv-g27-2017.pdf>

¹⁸ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/enighet-om-et-hurtigspor-inn-i-arbeidslivet/id2502297/>

mulighet til å «merke» hurtigspor-deltakere i fagsystemet. Videre forstås vurdering av medbrakt kompetanse som essensielt for å få brukt denne kompetansen i Norge. Derfor må man sørge for å sende dokumentasjon til NOKUT og evt. andre relevante myndigheter raskt. Kortere behandlingstid i NOKUT er etterlyst og burde etterstrebese.

2.4 Forslag til verktøy

2.4.1 Gruppens ideer og forslag til verktøy

Tema	Hva	Beskrivelse
Samarbeid og forankring	Forpliktende samarbeidsavtaler med partene	Samarbeid mellom enheten i kommunen som jobber med introduksjonsprogrammet, voksenopplæringen og NAV er en forutsetning for å arbeide med Hurtigspor. Behov for å sette krav til deltakelse og skape møteplasser.
	Forankring	Samarbeidsavtaler, som sørger for felles forståelse og felles holdning utad og bredt eierskap. Viktig også med forankring hos arbeidsgivere lokalt.
	Tidlig involvering fra NAV	Trenger å avklare hvem fra NAV skal inn i denne prosessen. Trenger et felles kartleggings skjema og at NAV involveres så tidlig at de kan være delaktige i kartleggingsprosessen og er med på å fastsette hovedmål i individuell plan.
	Organisering av Flykntingstjenesten	Lurt med spesialiserte ansvarsområder internt – for eksempel dele opp i praksisteam, jobbagent og bosetting/praktisk/miljøarbeid. Dette kan gjøre det lettere for både deltaker og programrådgiver å fokusere på kvalifisering og arbeid når de møtes for å diskutere tiltak, fordi saker som handler om andre ting håndteres av andre/i andre fora.
	Samarbeid	Skape «én vei inn» for arbeidsgivere, for å gjøre det enklere for dem å forholde seg til og samarbeide om utplassering av deltakerne. For å lykkes med dette kreves lederforankring, relasjonsbygging og faste møtepunkter mellom kommunen/introduksjonsprogram og NAV.
	Samarbeidsrutiner	Behov for konkrete rutiner/instrukser som beskriver hvem som har ansvar for hva i det daglige arbeidet med hurtigsporet på utøvernivå (ikke ledelsesnivå). Rutiner/instrukser vil bidra til å tydeliggjøre ansvarsfordeling, konkretisere oppgaver, unngå dobbeltarbeid og forhindre at deltakere faller mellom NAV og enhet med ansvar for introduksjonsprogram.
Systemer	Digitale verktøy	Udir, AVdir og IMDi bør samarbeide om utvikling av felles verktøy/tilganger til de ulike fagsystemene. Manglende samhandling gir dobbeltarbeid, som f.eks. flere kartlegginger. Dette kan også virke frustrerende for deltakeren.
	Rapporteringsskjema	Forutsetter nasjonale retningslinjer, i hvert fall dersom det skal måles.

Fange opp aktuelle deltakere	Kompetansekartlegging	Systematisere kartleggingsarbeidet som gjøres i dag, for eksempel ved å ta utgangspunkt i konkrete verktøy i integreringsmottak. Kartlegge arbeidserfaring og utdanning for å sikre jobbmatch og kompetansepåfyll.
	Felles kartleggingsverktøy	For å unngå dobbeltarbeid og av hensyn til deltaker som skal slippe å fortelle om sin bakgrunn gjentatte ganger.
Oppfølging og kvalifisering/ kompetansepåfyll	Opplæringsbok	Bok til hjelp for bruker, bedrift og tiltaksarrangør, som inneholder informasjon om arbeidssted, herunder arbeidstid, HMS, kontaktperson, mm. Inneholder dokumentasjon på deltakerens kompetanse og norskerferdigheter. Kan fungere som til underveisvurdering og som dokumentasjon til yrkesopplæringsnemnda, etc.
	Individuell plan	Gjøre individuell plan mindre komplisert og sikre mer eierforhold hos deltakeren. Gjøre den enkel, kort og konkret, og sikre at den utarbeides av deltaker med hjelp av veileder (ikke omvendt) og oppdateres kontinuerlig. Bidrar til å holde fokus på «målet» med introduksjonsprogrammet.
	Delkvalifiseringsløp	Bryte ned fagplaner til bruk i forkurs slik at deltakeren kan kvalifiseres langsomt med formell opplæring parallelt med arbeid på fagområdet.
	Metodeutvikling for arbeidsrettet oppfølging	Individuell jobbstøtte (IPS) eller supported employment (SE) som metode.
Godkjenning av medbrakt kompetanse	Formalisering av utenlandsk kompetanse (akademisk)	Bransjeorganisasjoner sammen med NAV må vurdere personens kompetanse og mangler i forhold til norsk grad og universitet/høyskole må kvalifisere opp på de manglende punktene.
	Sertifisering av yrkeserfaring	Sertifisering/formell godkjenning for personer med uformell kompetanse/yrkeserfaring.
Helhetlig oppfølging	Familie- og fritidsordning	Kurs og rådgivning på gruppe- og individnivå, for å bidra til mindre utfordringer i familien, slik at deltakerne lettere kan fokusere på arbeid og skole.

2.5 Forslag til visualisering av verktøy

Innspillene i tabellen over gir en god indikasjon på hvilke verktøy det er behov for når man skal arbeide med hurtigspor for flyktninger. Rambøll og Halogen har på bakgrunn av dette utviklet følgende verktøy:

Verktøy 1: Visuell individuell plan som kan printes ut og brukes i samtale med deltaker for å tydeliggjøre deltakernes langsiktige mål, forutsetninger og tiltak for å nå målene.

Formålet med en visuell individuell plan er å legge til rette for god og hensiktsmessig brukerinvolvering og dialog med deltakere i hurtigsporet. Dette er særlig viktig i tidlig fase i sporet, for å drøfte og avklare målsettinger og tiltak, som kan understøtte at deltakeren oppnår kvalifisering og tilknytning til arbeidslivet.

Verktøy bør også kunne benyttes i dialog om deltakerens progresjon og utvikling. Her vil det være viktig å knytte dialog med bruker sammen med de muligheter som finnes i digitale plattformer. Det kan være hensiktsmessig å utforske videre muligheter for å kople arbeidet med individuell plan til en digital «kvalifiseringsbok», som kan samle og sikre sammenheng mellom individuell plan og

- ...kartleggingsdata fra kompetansekartlegging før bosetting/ i kommunen/NAV
- ...dokumentasjon på kompetanse og progresjon
- ...deltakerens egne ønsker, utfordringer, egenevaluering, mm.
- ...programrådgiver/veileder og arbeidsgivers tilbakemeldinger, innspill og evaluering av deltakeren
- ...utvikling av CV for deltaker som kan benyttes i kontakt med arbeidsgivere

Visuell individuell plan

Forslag til visuell individuell plan er illustrert på neste side. Forslaget er basert på en skisse som benyttes i Bydel Grünerløkka og har til hensikt å illustrere at hurtigsporet bør etablere en bro mellom deltakernes bakgrunn/nåsituasjon og en fremtidig ønsket fremtidig situasjon.

Min plan

Navn:
Fedt:
Adresse:
Telefon:

For perioden:
Programrådgiver:

Bakgrunn

Hovedmål

Delmål							
Tiltak							
Tid							
Ansvar							

Verktøy 2: Rapporteringsskjema for deltakerne i hurtigspor, som gjør det mulig å se dokumentere og kommunisere resultater for hurtigspor i kommunene.

Rapporteringsskjema

Variabel på individnivå	Plott inn:
Oppstart introduksjonsprogram	Dato
Oppstart hurtigspor	Dato
Oppstart lønnstilskudd	Dato
Oppstart arbeidstrening (med eller uten permisjon fra introduksjonsprogrammet)	Dato
Oppstart arbeid (mer enn 70% stilling)	Dato
Oppstart arbeid (mindre enn 70% stilling)	Dato
Avsluttet hurtigsporløp uten resultat (tilbake i ordinært introduksjonsprogram)	Dato
Avsluttet hurtigsporløp og introduksjonsprogram uten resultat	Dato

Variabel på programnivå	Plott inn:
Totalt antall bedrifter som har deltatt i hurtigsporløpet i år	Antall

På bakgrunn av informasjonen som plottes inn i rapporteringsskjemaet, kan følgende informasjon genereres på aggregert nivå:

- Antall deltakere i hurtigspor per år
- Andel av deltakere i introduksjonsprogram som har hurtigsporløp
- Gjennomsnittlig tid i introduksjonsprogram før oppstart av hurtigspor
- Antall hurtigspordeltakere med lønnstilskudd
- Antall hurtigspordeltakere i arbeidstrening
- Gjennomsnittlig varighet av hurtigsporløp og varighet på lønnstilskudd el. arbeidstrening før overgang til arbeid
- Måloppnåelse – antall deltakere i arbeid i hhv. mer og mindre enn 70% stilling

Rapporteringsskjemaet vil kunne benyttes for å registrere og rapportere resultater i hurtigsporet lokalt, og for rapportering til nasjonale myndigheter.